

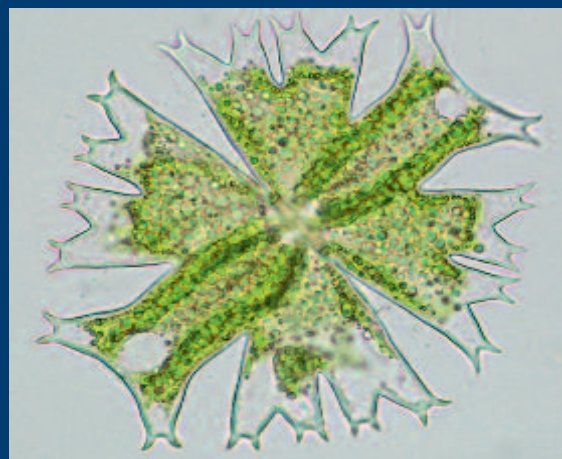

Geboortegolf Das in Kop van Drenthe

"Ik heb in de Kop van Drenthe voor het eerst een geboortepiek van de Das in zestig jaar", meldt boswachter Aaldrik Pot. Mooi op tijd in het jaar van de Das. In het afwisselende kleinschalige landschap van Noord-Drenthe tussen A7, de grens met Friesland, Fochteloërveen en A28 heeft Staatsbosbeheer ca. 2000 ha in het totaal aan natuur in beheer. In 2004 is hier voor het eerst in ruim 40 jaar een nieuwe dasenburcht gevonden. Sindsdien onderzoekt Aaldrik met vrijwilliger Tonnie Sterken "vooral in mijn vrije tijd" intensief de ontwikkeling van de populatie in een gebied van 15 bij 15 km. Tussen 1960 en 2004 is hier slechts af en toen een zwerver gemeld; de meest nabijge bekende burcht lag ten zuiden van het Fochteloërveen. Er was hooguit één andere bewoonde hoofdburcht; vóór 1960 waren dat er nog ruim 20. Dassen (*Meles meles*) zijn hier met name verdwenen door aanleg van nieuwe wegen en huisjesparken. In 2008 werd een tweede nieuwe burcht gevonden en daarna neemt het aantal van af en toe bewoonde burchten langzaam toe. Burchten met daarin geboren jongen blijven echter schaars. Omdat er in de streek nauwelijks dassentunnels zijn aangelegd – ze waren hier immers verdwenen – worden relatief veel dieren doodgereden. In referentiegebieden met een stabiele populatie worden jaarlijks in een op twee van de bewoonde hoofdburchten jongen geboren; in de Kop van Drenthe in 2013 maar twee jongen op 13 getelde burchten. Hoe anders is dat in 2015! Jongen scharen rond in 13 van de 18 getelde burchten. Het reproductiecijfer is met 70% zelfs uitzonderlijk hoog; van de 64 Dassen zijn 35 jongen. De Das lijkt nu definitief terug in de Kop van Drenthe. Zorgpunt is wel dat er voor de Dassen die binnenkort op zoek gaan naar een eigen leefgebied nog steeds geen veilige oversteekplaatsen zijn.

Jonge Dassen (boven) *Micrasterias crux melitensis* (onder)

(foto: Sjoerd Geelink)

(foto: Wil Leurs)

Sieralgen in de Rottige Meente

In 2014 heeft Wil Leurs van het Wetterskip Fryslân een verkennend onderzoek gedaan naar sieralgen in het N2000 gebied Rottige Meente. Sieralgen (*Desmidiaceae*) zijn gebonden aan een goede waterkwaliteit; meestal aan licht zuur en oligo- of mesotroof water. Ze zijn eencellig en klein, maar vallen onder de microscoop op door symmetrische en fantastisch mooie vormen. Op 27 juni jl. hebben leden van de werkgroep sieralgen (o.l.v. Peter Coesel van de UvA) een bezoek aan de Rottige Meente (en Weerribben/Stobberibben)

gebracht. Langs wateroevers zochten ze naar mos, bijvoorbeeld Rood schorpioenmos (*Scorpidium scorpioides*). Als je knijpvocht van dat mos in een potje opvangt, kun je sieralgen bemachtigen. Boswachter Berco Hoegen filmde deze 'mannen die knijpen' (https://youtu.be/tHoN9_GM46k). De wellicht meest bijzondere ontdekking in de Rottige Meente was *Cosmarium tetrachondrum*; een soort die sinds de eerste helft van de vorige eeuw niet meer in Nederland is gezien en in heel Europa achteruit is gegaan. Maarten Mandos determineerde 148 taxa; 133 van zes plekken in de Rottige Meente (60 van twee plekken in Stobberibben). Berco: "Een plaatje van *Micrasterias crux melitensis* - vrij vertaald 'Maltezer Ridderkruis' - zal bij oud NJN'ers herinneringen oproepen aan de tijd dat ze 'oude sok' werden en het insigne kregen. Dat heeft Heimans ontworpen op basis van deze sieralg." Trilvenen kunnen enorm rijk zijn aan sieralgen. Van de Stobberibben bijv. was dat bekend; daar is die diversiteit door voortschrijdende verlanding wat achteruit gegaan. In de Rottige Meente is tot op heden maar weinig onderzoek naar deze interessante groep gedaan.

100 jaar endemische Grote vuurvinder

Grote vuurvinder heeft momenteel een grote en duurzame populatie in de Weerribben, een kwetsbare populatie in de Rottige Meente en komt marginaal in de Wieden voor. In 1915 leverde een jongen bij zijn schoolmeester een vlinder in die hij in de Lindevallei op de grens van Friesland en Overijssel had gevangen. Deze vondst van Grote vuurvinder (*Lycaena dispar* ssp. *batava*) ontketende een sensatie in Nederland en ver daarbuiten. Iedereen dacht dat de soort uitgestorven was in ons land.

"Terwijl handelaren jacht maakten op exemplaren van het extreem zeldzame en waardevolle dier, vormde de jonge natuurbeweging samen met Friezen een kordon rond de vlinder, en om het bedreigde veenlandschap, het laatste bastion van de oranje-rode schoonheid. Voor het eerst in de geschiedenis werd een vlinder de inzet van een strijd voor natuurbehoud, een strijd tegen uitster-

ving, die tot op de dag van vandaag doorgaat", aldus het pas verschenen boekje 'Het veen, de vlinder en de openbaring' van Caspar Jansen.

De Vlinderstichting, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en provincie Overijssel werken nu samen aan een uitbreiding van het leefgebied. Het jubileum vieren we met een symposium, excursies en een tentoonstelling. De ondersoort van Grote vuurvinder is endemisch voor Nederland. We hebben slechts één enkel ander erkend endemische taxon: een spartelkevertje, *Mordellistena ferruginipes*, gedocumenteerd in 1966.